

MFO 2.0

Demokracja w erze cyfrowej

PODRĘCZNIK 02

Krytyczne myślenie i analiza informacji

Jak oddzielić fakty od szumu - praktyczny przewodnik

Ten podręcznik porządkuje narzędzia myślenia: od faktu i opinii po analizę źródeł, danych i pułapek poznawczych.

Dofinansowane przez
Unię Europejską

**SŁOWEM
W TWARZ**

Projekt w ramach Erasmus+ Młodzież - Działania partycypacyjne młodzieży (KA154-YOU)

Podręcznik 02

Krytyczne myślenie i analiza informacji

Jak oddzielić fakty od szumu - praktyczny przewodnik

Ten podręcznik porządkuje narzędzia myślenia: od faktu i opinii po analizę źródeł, danych i pułapek poznawczych.

Ta strona jest tekstowym odpowiednikiem okładki: zawiera najważniejsze informacje, które na pierwszej stronie są przedstawione graficznie.

Spis treści

Mapa podręcznika

Poniższa mapa pokazuje układ materiału: od krótkiego wejścia w temat, przez część główną, aż po ćwiczenia i plan działania.

START

Jak korzystać z tego podręcznika

- Cele uczenia się
- Słowniczek roboczy

CZĘŚĆ GŁÓWNA

Wstęp

1. Fakt, opinia, interpretacja — fundament krytycznego myślenia
2. Metoda 5W — pięć pytań w trzydzieści sekund
3. Hierarchia źródeł — piramida wiarygodności
4. Pułapki poznawcze — mapa błędów myślenia
5. Weryfikacja zdjęć i filmów
6. Myślenie krytyczne w praktyce — codzienny trening
7. Narzędzia do nauki i pogłębiania

Słowniczek pojęć

WARSZTAT I WDROŻENIE

Część ćwiczeniowa

- Scenariusz pracy 90 minut
- Ćwiczenie prowadzone
- Projekt końcowy
- Rubryka oceny pracy
- Plan wdrożenia po zajęciach
- Checklista przed oddaniem pracy
- Pytania do rozmowy
- Miejsce na notatki

Zakończenie

Wskazówka: w wersji cyfrowej korzystaj także z panelu nawigacji po nagłówkach w edytorze tekstu.

Jak korzystać z tego podręcznika

Ten podręcznik porządkuje narzędzia myślenia: od faktu i opinii po analizę źródeł, danych i pułapek poznawczych.

Proponowany rytm pracy

Najlepiej czytać ten materiał aktywnie: najpierw zrozum pojęcia, potem przeciwicz narzędzie na przykładzie, a na końcu zaplanuj własne działanie.

- Czytaj z ołówkiem: podkreślaj decyzje, narzędzia i przykłady.
- Po każdej większej części zatrzymaj się przy pytaniu kontrolnym.
- Nie kończ na wiedzy: wykonaj kartę pracy i mini-projekt.

Cele uczenia się

- oddzielać fakt, opinię i interpretację
- zadawać pytania 5W do dowolnej informacji
- budować prostą hierarchię wiarygodności źródeł
- rozpoznawać pułapki poznawcze w sobie i w przekazach
- formułować wnioski proporcjonalne do dowodów

Słowniczek roboczy

Pojęcie	Jak rozumieć je w praktyce
Fakt	twierdzenie, które można sprawdzić i potwierdzić lub obalić
Opinia	subiektywna ocena, która nie wymaga dowodu empirycznego
Interpretacja	wniosek oparty na faktach, ale zależny od przyjętego znaczenia
Źródło pierwotne	materiał najbliższy badanemu zdarzeniu, danym lub decyzji
Błąd poznawczy	skrót myślowy, który może prowadzić do błędnej oceny

Wstęp

Krytyczne myślenie to umiejętność, o której wszyscy mówią, ale niewielu potrafi zdefiniować — a jeszcze mniej osób świadomie ją ćwiczy. Nie chodzi o bycie cynnikiem, który we wszystko wątpi. Chodzi o zdolność do zadawania właściwych pytań, oceniania dowodów i wyciągania wniosków w oparciu o fakty, a nie emocje czy przyzwyczajenia.

W świecie, w którym codziennie docierają do nas tysiące informacji — z mediów społecznościowych, portali, podcastów, wiadomości od znajomych — krytyczne myślenie staje się filtrami, bez których toniemy w szumie informacyjnym. Ten podręcznik daje konkretne narzędzia: rozróżnianie faktów, opinii i interpretacji, metodę 5W do szybkiej weryfikacji, hierarchię źródeł i mapę pułapek poznawczych.

1. Fakt, opinia, interpretacja — fundament krytycznego myślenia

Cel tej części

Przeczytaj tę sekcję tak, aby na końcu umieć wyjaśnić, co temat „1. Fakt, opinia, interpretacja — fundament krytycznego myślenia” zmienia w twoim sposobie działania online lub w grupie.

- Zaznacz jedną definicję lub zasadę, którą warto zapamiętać.
- Dopisz własny przykład z życia szkoły, miasta albo internetu.
- Zapisz jedno pytanie, które warto zadać przed podjęciem działania.

Większość nieporozumień w dyskusjach — od politycznych sporów po kłótnie w komentarzach — wynika z tego, że ludzie myślą trzy różne kategorie wypowiedzi.

Fakt to stwierdzenie, które można zweryfikować — jest albo prawdziwe, albo fałszywe. „W Rybniku w latach 2018–2025 zlikwidowano ponad 5400 kopciuchów” — to fakt. Można go sprawdzić w dokumentach urzędu miasta. Fakty nie zależą od opinii — temperatura wrzenia wody to 100°C niezależnie od tego, co o tym myślisz.

Opinia to subiektywna ocena, której nie da się obiektywnie udowodnić ani obalić. „Rybnik to najlepsze miasto na Śląsku” — to opinia. Ktoś inny może się z nią nie zgadzać i żadne dane tego sporu nie rozstrzygną, bo „najlepsze” to kryterium subiektywne.

Interpretacja to nadanie znaczenia faktom — połączenie danych z wnioskiem. „Dzięki likwidacji kopciuchów Rybnik stał się liderem walki ze smogiem w Polsce” — to interpretacja. Opiera się na fakcie (likwidacja kopciuchów), ale dodaje ocenę („lider walki ze smogiem”), z którą ktoś inny mógłby polemizować, wskazując na inne miasta z lepszymi wynikami.

Dlaczego to rozróżnienie jest kluczowe? Bo w mediach społecznościowych, w artykułach prasowych, w wypowiedziach polityków — te trzy kategorie są stale mieszane. Opinia podana z pewnością siebie brzmi jak fakt. Interpretacja podana przez eksperta wygląda jak dowód. Fakt wyrwany z kontekstu staje się manipulacją.

Ćwicz to rozróżnienie na co dzień: czytając post na Instagramie, artykuł na portalu, słuchając rozmowy — pytaj się w głowie: „Czy to fakt, opinia czy interpretacja?”. Po kilku tygodniach stanie się to odruchem.

2. Metoda 5W — pięć pytań w trzydzieści sekund

Cel tej części

Przeczytaj tę sekcję tak, aby na końcu umieć wyjaśnić, co temat „2. Metoda 5W — pięć pytań w trzydzieści sekund” zmienia w twoim sposobie działania online lub w grupie.

- Zaznacz jedną definicję lub zasadę, którą warto zapamiętać.
- Dopisz własny przykład z życia szkoły, miasta albo internetu.
- Zapisz jedno pytanie, które warto zadać przed podjęciem działania.

Metoda 5W pochodzi z dziennikarstwa — to pięć pytań, które każdy dziennikarz zadaje do każdej informacji. Możesz ich używać do oceny dowolnej treści, którą napotkasz w internecie, w mediach czy w rozmowie.

WHO — kto to mówi? Autor jest ekspertem w danej dziedzinie? Jest przedstawicielem instytucji? Jest anonimem? Profil na Facebooku z jednym zdjęciem, założony miesiąc temu, publikujący „szokujące” informacje — to czerwona flaga. Dziennikarz z imieniem i nazwiskiem, piszący w redakcji z historią — to zupełnie inna wiarygodność.

WHAT — co dokładnie twierdzi? Czy nagłówek jest spójny z treścią artykułu? Zaskakująco często nie jest. Przeczytaj CAŁY tekst, nie tylko tytuł. Czy twierdzenie jest precyzyjne, czy ogólnikowe? „Badanie wykazało, że...” — JAKIE badanie? Na jakiej próbie? Przeprowadzone przez kogo?

WHEN — kiedy to napisano? Data publikacji jest kluczowa. Artykuł sprzed trzech lat podany jako „najnowsze wiadomości” to klasyczny trik. Dane z 2018 roku cytowane w 2026 mogą być kompletnie nieaktualne. Zawsze sprawdzaj datę — i datę źródeł, na które artykuł się powołuje.

WHERE — skąd pochodzi informacja? Jaka strona? Jaka redakcja? Czy strona ma kontakt, regulamin, informacje o redakcji? Strona bez identyfikacji — bez adresu, bez redakcji, bez kontaktu — to poważna czerwona flaga. Porównaj to z lokalnym portalem, który ma adres redakcji, listę dziennikarzy i kontakt telefoniczny.

WHY — po co opublikowano? Czy celem jest informacja, reklama, propaganda, rozrywka? Kto zyskuje na tym, że uwierzysz? Artykuł o „cudownym suplemencie” na stronie producenta suplementów to reklama, nie informacja. Post polityków przed wyborami to kampania, nie obiektywna analiza.

3. Hierarchia źródeł — piramida wiarygodności

Cel tej części

Przeczytaj tę sekcję tak, aby na końcu umieć wyjaśnić, co temat „3. Hierarchia źródeł — piramida wiarygodności” zmienia w twoim sposobie działania online lub w grupie.

- Zaznacz jedną definicję lub zasadę, którą warto zapamiętać.
- Dopisz własny przykład z życia szkoły, miasta albo internetu.
- Zapisz jedno pytanie, które warto zadać przed podjęciem działania.

Nie wszystkie źródła informacji są sobie równe. Wyobraź sobie piramidę wiarygodności:

Szczyt — źródła pierwotne i dokumenty. Dane statystyczne GUS, raporty instytucji publicznych (NIK, RPO), orzeczenia sądów, akty prawne, publikacje naukowe w recenzowanych czasopismach, dane z rejestrów publicznych. To źródła, do których możesz dotrzeć bezpośrednio i zweryfikować samodzielnie. Nie są nieomyślne, ale mają najwyższy standard weryfikacji.

Drugie piętro — media z redakcją i standardami. Portale informacyjne z zespołem dziennikarzy, redakcją, procedurą korekty błędów. Lokalne redakcje (np. portale miejskie, dzienniki regionalne) mają dziennikarzy znających kontekst. Ogólnopolskie media informacyjne mają zespoły fact-checkingowe. Kluczowe: czy medium poprawia błędy? Czy podaje źródła? Czy oddziela informację od komentarza?

Trzecie piętro — eksperci i specjaliści. Blogi naukowców, komentarze specjalistów, opinie ekspertów branżowych. Wartościowe, ale subiektywne — ekspert prezentuje SWOJĄ interpretację danych. Sprawdzaj, czy ekspert wypowiada się w SWOJEJ dziedzinie (profesor fizyki wypowiadający się o ekonomii to nie ekspert od ekonomii).

Podstawa — media społecznościowe i treści anonimowe. Posty na Facebooku, komentarze, memy, anonimowe blogi, fora. To nie znaczy, że są bezwartościowe — czasem to właśnie tam pojawiają się pierwsze sygnały o problemie. Ale wymagają NAJWIĘKSZEJ weryfikacji.

Gdzie jest Wikipedia? To zależy. Wikipedia to encyklopedia tworzona przez społeczność, której artykuły mają (lub powinny mieć) źródła na dole strony. Jeśli źródła są solidne — artykuł jest wiarygodny. Jeśli źródeł brak albo są słabe — artykuł jest podejrzany. Wikipedia to dobry PUNKT WYJŚCIA do researchu, ale nigdy PUNKT DOCELOWY. Używaj jej jak drogowskazu: przeczytaj artykuł, a potem przejdź do źródeł, które podaje.

4. Pułapki poznawcze — mapa błędów myślenia

Cel tej części

Przeczytaj tę sekcję tak, aby na końcu umieć wyjaśnić, co temat „4. Pułapki poznawcze — mapa błędów myślenia” zmienia w twoim sposobie działania online lub w grupie.

- Zaznacz jedną definicję lub zasadę, którą warto zapamiętać.
- Dopisz własny przykład z życia szkoły, miasta albo internetu.
- Zapisz jedno pytanie, które warto zadać przed podjęciem działania.

Nasz mózg ewoluował, żeby podejmować szybkie decyzje w środowisku, gdzie zagrożenia były fizyczne i natychmiastowe. W środowisku informacyjnym XXI wieku te „skrótowe myślowe” stają się pułapkami.

Efekt potwierdzenia (confirmation bias). Szukamy informacji, które potwierdzają to, w co już wierzymy. Jeśli jesteś przekonany, że dieta X jest najlepsza, algorytm podsunie ci artykuły ją chwalone, a ty zignorujesz te, które wykazują jej wady. To nie jest kwestia inteligencji — to wbudowany mechanizm mózgu, który dotyka WSZYSTKICH ludzi, niezależnie od wykształcenia.

Efekt autorytetu. Tytuł profesora, biały kitel, status celebryty — nadają wiarygodność, nawet gdy osoba wypowiada się poza swoją kompetencją. Fizyk kwantowy mówiący o dietetyce nie jest dietetykiem. Aktor polecający suplement nie jest lekarzem. Zawsze sprawdzaj: czy ta osoba jest ekspertem W TEJ KONKRETNEJ dziedzinie?

Efekt owczego pędu (bandwagon effect). Jeśli tysiąc osób udostępniło artykuł, wydaje się bardziej wiarygodny niż ten z trzema udostępnieniami. Ale liczba udostępnień to nie dowód. Tysiąc osób mogło udostępnić bez czytania, pod wpływem emocji lub na skutek działania botów.

Kotwiczenie (anchoring). Pierwsza informacja na dany temat „zakotwicza” się w pamięci i wpływa na ocenę wszystkich kolejnych. Jeśli pierwszy artykuł, który przeczytasz o temacie X, podaje fałszywe dane, te dane zostają w twojej głowie nawet po przeczytaniu sprostowania. Dlatego warto świadomie szukać WIELU źródeł zanim uformujesz opinię.

Efekt Dunninga-Krugera. Im mniej wiemy o temacie, tym bardziej jesteśmy przekonani, że wiemy dużo. Początkujący w dowolnej dziedzinie mają tendencję do przeceniania swoich kompetencji — dopiero pogłębienie wiedzy ujawnia, jak wiele nie wiadomo. W praktyce: jeśli po przeczytaniu jednego artykułu czujesz, że „teraz rozumiesz temat” — to czerwona flaga. Prawdziwi eksperci wiedzą, ile NIE wiedzą.

Błąd przeżywalności (survivorship bias). Widzimy sukcesy, nie porażki. „Bill Gates nie skończył studiów i jest miliarderem” — ale nie widzimy milionów osób, które nie skończyły studiów i nie są miliarderami. Wyciąganie wniosków na podstawie widocznych przykładów, ignorując niewidoczne, to jeden z najczęstszych błędów w interpretacji danych.

5. Weryfikacja zdjęć i filmów

Cel tej części

Przeczytaj tę sekcję tak, aby na końcu umieć wyjaśnić, co temat „5. Weryfikacja zdjęć i filmów” zmienia w twoim sposobie działania online lub w grupie.

- Zaznacz jedną definicję lub zasadę, którą warto zapamiętać.
- Dopisz własny przykład z życia szkoły, miasta albo internetu.
- Zapisz jedno pytanie, które warto zadać przed podjęciem działania.

W erze deepfake'ów i masowej edycji graficznej zasada „widzę, więc wierzę” przestała obowiązywać. Trzy pytania do każdego zdjęcia lub filmu, zanim mu zaufasz:

Czy to oryginał? Reverse image search (Google Images, TinEye) pozwala w kilka sekund sprawdzić, czy zdjęcie pojawiło się wcześniej w innym kontekście. Wrzuć zdjęcie, sprawdź wyniki. Jeśli „zdjęcie z wczorajszego zdarzenia” pojawiło się trzy lata temu na brazylijskim portalu — masz odpowiedź.

Czy kontekst się zgadza? To samo zdjęcie może być prawdziwe, ale użyte w fałszywym kontekście. Zdjęcie z demonstracji w Madrycie opisane jako „protesty w Warszawie”. Zdjęcie zniszczonego budynku z jednego konfliktu użyte do ilustracji innego. Kontekst jest tak samo ważny jak autentyczność samego obrazu.

Czy data się zgadza? Stare materiały podane jako nowe to jedna z najprostszych i najczęstszych form manipulacji. Sprawdzaj, kiedy materiał pojawił się po raz pierwszy — narzędzia jak Google Reverse Image Search często podają daty.

Wskaźniki manipulacji wideo: nienaturalne ruchy warg (desynchronizacja z dźwiękiem), dziwne artefakty na krawędziach twarzy, nienaturalne oświetlenie, brak lub zbyt regularne mruganie, niespójne tło. Ale uwaga — technologia szybko się poprawia. Najskuteczniejszą weryfikacją nie jest analiza techniczna, lecz sprawdzenie, czy cytowana osoba rzeczywiście to powiedziała (oficjalne kanały, agencje prasowe).

6. Myślenie krytyczne w praktyce — codzienny trening

Cel tej części

Przeczytaj tę sekcję tak, aby na końcu umieć wyjaśnić, co temat „6. Myślenie krytyczne w praktyce — codzienny trening” zmienia w twoim sposobie działania online lub w grupie.

- Zaznacz jedną definicję lub zasadę, którą warto zapamiętać.
- Dopisz własny przykład z życia szkoły, miasta albo internetu.
- Zapisz jedno pytanie, które warto zadać przed podjęciem działania.

Krytyczne myślenie to nie jednorazowa lekcja — to nawyk, który się buduje. Kilka praktyk na co dzień:

Zasada drugiego źródła. Zanim uwierzysz w informację, sprawdź ją w co najmniej jednym INNYM, niezależnym źródle. Jeśli tylko jedno medium o czymś pisze — zachowaj ostrożność.

Czytanie poza nagłówkiem. Nagłówki są pisane tak, żeby przyciągać kliknięcia, nie żeby informować. Treść artykułu często mówi coś zupełnie innego niż tytuł. Wyrabiaj nawyk czytania przynajmniej pierwszych trzech akapitów.

Ćwiczenie z rozróżniania. Czytając dowolny tekst, oznaczaj w głowie: to jest fakt, to opinia, to interpretacja. Po kilku tygodniach zaczyna się to robić automatycznie.

Świadome wychodzenie z bańki. Raz w tygodniu przeczytaj artykuł z medium, z którym się zazwyczaj nie zgadzasz. Nie po to, żeby zmienić zdanie — po to, żeby zrozumieć, jak myślą ludzie o innym punkcie widzenia.

Zadawanie pytań zamiast formułowania sądów. Zamiast „to bzdura!” spróbuj: „na jakiej podstawie to twierdzą?”. Zamiana reakcji emocjonalnej na analityczną zmienia jakość twojego myślenia.

7. Narzędzia do nauki i pogłębiania

Cel tej części

Przeczytaj tę sekcję tak, aby na końcu umieć wyjaśnić, co temat „7. Narzędzia do nauki i pogłębiania” zmienia w twoim sposobie działania online lub w grupie.

- Zaznacz jedną definicję lub zasadę, którą warto zapamiętać.
- Dopisz własny przykład z życia szkoły, miasta albo internetu.
- Zapisz jedno pytanie, które warto zadać przed podjęciem działania.

Demagog.org.pl — weryfikacja wypowiedzi, darmowa platforma edukacyjna z ćwiczeniami fact-checkingowymi (platforma.demagog.org.pl).

Google Scholar (scholar.google.com) — wyszukiwarka publikacji naukowych. Jeśli ktoś powołuje się na „badanie”, sprawdź, czy istnieje.

Google Reverse Image Search — wyszukiwanie obrazem.

InVID/WeVerify — rozszerzenie do przeglądarki do analizy filmów i zdjęć.

Logical Fallacies (yourlogicalfallacyis.com) — interaktywny katalog błędów logicznych z przykładami.

Thinking, Fast and Slow (Daniel Kahneman) — klasyczna książka o dwóch systemach myślenia i pułapkach poznawczych.

Słowniczek pojęć

Cel tej części

Przeczytaj tę sekcję tak, aby na końcu umieć wyjaśnić, co temat „Słowniczek pojęć” zmienia w twoim sposobie działania online lub w grupie.

- Zaznacz jedną definicję lub zasadę, którą warto zapamiętać.
- Dopisz własny przykład z życia szkoły, miasta albo internetu.
- Zapisz jedno pytanie, które warto zadać przed podjęciem działania.

5W — metoda weryfikacji informacji oparta na pięciu pytaniach: Who (kto), What (co), When (kiedy), Where (skąd), Why (po co).

Błąd logiczny (logical fallacy) — błąd w rozumowaniu, który sprawia, że argument wydaje się poprawny, choć nie jest.

Efekt potwierdzenia — skłonność do szukania informacji zgodnych z własnymi przekonaniem.

Fact-checking — systematyczna weryfikacja twierdzeń w oparciu o dostępne dowody.

Heurystyka — uproszczona strategia myślenia, która pozwala na szybkie decyzje, ale może prowadzić do błędów.

Piramida źródeł — hierarchia wiarygodności źródeł informacji, od dokumentów urzędowych (szczyt) po anonimowe posty (podstawa).

Polaryzacja — zjawisko dzielenia się społeczeństwa na skrajne obozy, które nie komunikują się ze sobą.

Opracowanie przygotowane w ramach projektu MFO 2.0 — warsztaty kompetencji cyfrowych i obywatelskich dla młodzieży subregionu rybnickiego.

Pytanie po lekturze części głównej

Wybierz jeden fragment, który można od razu zamienić w działanie. Co zrobisz inaczej po tej lekcji?

- Jakie twierdzenia w tekście są faktami, a jakie interpretacjami?
- Które źródło byłoby najbliższe informacji pierwotnej?
- Co mogłoby zmienić twoją opinię w tej sprawie?

Część ćwiczeniowa

Scenariusz pracy 90 minut

Czas	Etap	Co się dzieje
0-10 min	Start i diagnoza	Krótką rozmowa: co uczestnicy już wiedzą, czego się obawiają i gdzie spotykają temat w praktyce.
10-30 min	Pojęcia i przykłady	Praca z częścią główną podręcznika: definicje, pierwszy przykład, wspólne doprecyzowanie pojęć.
30-55 min	Analiza przypadku	Małe grupy wybierają przykład i sprawdzają go przez pytania z checklisty.
55-75 min	Projekt działania	Uczestnicy tworzą mini-rozwiązanie: komunikat, plan reakcji, kartę weryfikacji albo szkic kampanii.
75-90 min	Podsumowanie	Każda grupa pokazuje jeden wniosek, jedno ryzyko i jeden następny krok po zajęciach.

Ćwiczenie prowadzone

Wykonaj je indywidualnie albo w małej grupie. Celem nie jest perfekcyjna odpowiedź, tylko przejście przez cały proces myślenia.

- Weź krótki artykuł lub post na aktualny temat lokalny.
- Podkreśl trzy fakty, dwie opinie i jedną interpretację.
- Zapisz pięć pytań 5W i odpowiedz na nie na podstawie źródeł.
- Oceń wiarygodność materiału w skali 1-5 i uzasadnij ocenę.
- Napisz jedną rzecz, której nadal nie wiesz i którą trzeba sprawdzić.

Projekt końcowy

Przygotuj mapę argumentów dla jednego lokalnego problemu: fakty, źródła, możliwe interpretacje, ryzyka błędu i wniosek.

Rubryka oceny pracy

Kryterium	Do poprawy	Dobrze	Bardzo dobrze
Rozumienie pojęć	definicje są mylone lub używane przypadkowo	pojęcia są użyte poprawnie w większości przykładów	pojęcia są użyte precyzyjnie i pomagają wyjaśnić problem
Praca ze źródłami	brakuje źródeł albo są niejasne	źródła są wskazane i częściowo porównane	źródła są dobrane świadomie, porównane i ocenione
Zastosowanie w praktyce	wniosek jest ogólny i trudny do wykonania	wniosek wskazuje możliwe działanie	wniosek prowadzi do konkretnego, mierzalnego kroku
Współpraca i komunikacja	wypowiedź jest chaotyczna lub jednostronna	grupa przedstawia stanowisko i słucha pytań	grupa jasno pokazuje proces, decyzje i ograniczenia

Plan wdrożenia po zajęciach

Następne 7 dni

Podręcznik ma prowadzić do działania. Po zajęciach wybierzcie mały krok, który można wykonać bez dużego budżetu i bez czekania na idealne warunki.

- Dzień 1: wybierzcie jeden problem związany z tematem „Krytyczne myślenie i analiza informacji”.
- Dzień 2: zbierzcie jeden przykład, jedną daną i jedną opinię osoby zainteresowanej.
- Dzień 3: przygotujcie wersję roboczą rozwiązania lub komunikatu.
- Dzień 4-5: pokażcie wersję roboczą dwóm osobom i zbierzcie uwagi.
- Dzień 6-7: poprawcie materiał i zdecydujcie, gdzie zostanie wykorzystany.

Checklista przed oddaniem pracy

- nazwij typ wypowiedzi: fakt, opinia albo interpretacja
- zadaj pytania: kto, co, kiedy, gdzie i po co
- sprawdź, czy autor pokazuje źródła i metodę
- poszukaj danych, które mogłyby obalić twoją pierwszą hipotezę
- oddziel pewność od prawdopodobieństwa

Pytania do rozmowy

1. Jakie twierdzenia w tekście są faktami, a jakie interpretacjami?
2. Które źródło byłoby najbliższe informacji pierwotnej?
3. Co mogłoby zmienić twoją opinię w tej sprawie?

Miejsce na notatki

Zakończenie

Najważniejszym efektem pracy z podręcznikiem nie jest zapamiętanie wszystkich pojęć, lecz umiejętność użycia ich w realnej sytuacji: w rozmowie, w internecie, w klasie, w projekcie społecznym albo w działaniu lokalnym.

Wróć do checklisty po kilku dniach. Jeśli potrafisz wykonać większość punktów bez zaglądania do materiału, ten moduł spełnił swoje zadanie.